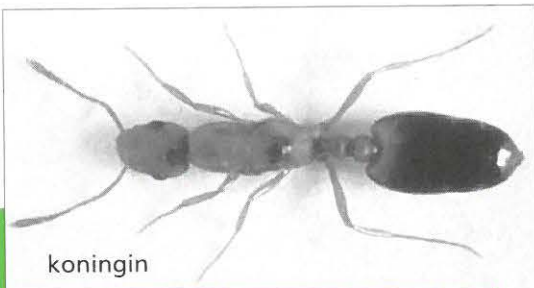

Faraomier lastig te bestrijden

Bestrijding van de faraomier is nooit gemakkelijk geweest; zeker nu blijkt dat ze het lokaas soms negeren. Wat kan daarvan de oorzaak zijn?

DE FARAOMIER *MONOMORIUM PHARAONIS* L.

Hoewel is gebleken dat andere tropische mierensoorten veelvuldig ten onrechte gedetermineerd worden als faraomier, is het een feit dat de faraomier de meest voorkomende tropische mierensoort in Nederland is. In de vijftiger jaren heeft deze soort zich in Nederland aanzienlijk uitgebreid, vooral in aaneengesloten woningen van grote steden. Ook werden (en worden) ze vaak in bakkerijen en ziekenhuizen aangetroffen. Vandaag de dag komt de faraomier in Nederland algemeen voor, voornamelijk in centraal verwarmde gebouwen. Een faraomier nestelt zich uitsluitend binnenshuis. Doordat de faraomier heel erg klein is (de werksters worden 2 tot 3 mm lang), is het dier in staat om door praktisch onzichtbare naden en kieren in meubels en verpakkingsmateriaal te kruipen. Dat verklaart waarom de faraomier zich zo gemakkelijk en snel heeft weten te verspreiden.

koningin

Deskundigen denken dat de faraomier zijn wetenschappelijke naam dankt aan een gebrekkige bijbelkennis van de naamgever, die veronderstelde dat mieren één van de 10 plagen van Egypte vormden ten tijde van de pharao terwijl als enige entomologische plagen luizen, vlooiën en sprinkhanen bekend zijn. Linnaeus beschreef deze mier in 1767 en noemde zijn habitat Egypte.

FARAOMIEREN ZIJN OVERLEVERS

Het is bekend dat een goede bestrijding van de faraomier veel tijd in beslag neemt. Van belang is een goede inventarisatie van de plaatsen waar de faraomier in het object voorkomt. Door het verspuiten van insecticiden zijn faraomieren niet uit te roeien. Alleen een lokaasmethode op basis van het maaggif hydramethylnon kan effectief zijn (1 tot 3 doosjes per 10 m²). Merknaam: Maxforce Faraomierlokdoos, 11635N. Het lokaas moet vers zijn en op voldoende plaatsen worden uitgeplakt. Faraomieren houden van warmte, daarom bouwen zij hun nest bij voorkeur in de buurt van een warmtebron (dat hoeft niet

de voedselbron te zijn). Vaak zijn dat moeilijk bereikbare plaatsen achter tegels en betimmeringen, in keukens, stopcontacten, meterkasten en stootvoegen die slecht sluiten. Faraomieren zijn alleseters, met een voorliefde voor vlees(waren). Faraomieren zijn niet alleen zeer hinderlijk in privé-keukens; in keukens van de gezondheidszorg zijn ze zeer ongewenst. Ze kunnen bacteriën overbrengen en kunnen op wonden afkomen; het is bekend dat ze onder verband en gips kruipen.

VOORBEELD VAN EEN HARDNEKKIG FARAOMIERPROBLEEM

Een studentenflat van 17 verdiepingen met ongeveer 480 studentenkamers. De kamers zijn verdeeld over 48 afdelingen. Elke afdeling heeft 10 kamers die onderling verbonden zijn met water-

elektriciteitsleidingen. Op elke afdeling is een centrale keuken die door de 10 bewoners en vrienden wordt gebruikt als woonkamer, eetkamer, keuken en -als het zo uit komt- als slaapkamer. Hoewel de keukens wekelijks worden schoongemaakt, kan de lezer zich vast wel voorstellen hoe zo'n keuken er uit ziet. (Voedselresten, vuile borden en pannen, lege verpakkingen en flessen, uitpuilende afval- en biobakken en 10 privé voorraadkasten die hoogstens 1 keer per jaar worden uitgeruimd). Geen wonder dat er over dierplagen wordt gesproken.

In november 2000 ontstaan de eerste klachten van mieren in meerdere keukens van de studentenflat. De mieren worden gedetermineerd als de faraomier *Monomorium pharaonis* L. Op grond van een uitgebreide inventarisatie van de hele flat wordt besloten om een bestrijding uit te voeren in alle vertrekken van de begane grond tot en met verdieping 10. Voor bestrijding van de faraomier worden Maxforce Faraomierlokdozen volgens de gebruiksvorschriften uitgezet. (Een Maxforce Faraomierlokdoos bevat 0,95% hydramethylnon.)

Nadat er geen faraomieren meer worden gesignaleerd, wordt de bestrijding na een aantal controledagen beëindigd. De controles

worden uitgevoerd met behulp van verse lever. Eind maart 2001 wordt de studentenflat mierenvrij verklaard en de lokdoosjes worden ingenomen.

Helaas, in november 2001 komen opnieuw klachten binnen van de studenten over faraomieren. Direct worden lokdozen in de keuken uitgezet, zowel op de betreffende afdeling als in de aangrenzende afdelingen. Hoewel op de juiste plekken ruim voldoende doosjes zijn uitgezet, is in maart 2002 het probleem nog steeds niet opgelost en breiden de klachten zich uit naar andere keukens. Hoe kan zo'n onvolledig bestrijdingsresultaat ontstaan, terwijl toch volgens de regels gehandeld is?

NIET-GESLAAGDE BESTRIJDING: HOE KAN DAT?

De faraomieren lijken geen belangstelling te hebben voor de uitgeplakte lokdozen. 'Ze lopen er gewoon langs.' Dit kan een aantal oorzaken hebben. Op de eerste plaats kan dat gelegen zijn in alternatief voedselaanbod dat voor de faraomier blijkbaar nog aantrekkelijker is. Eerdere ervaringen met Maxforce Faraomier-lokdozen hebben al aangetoond

roken niet kunnen laten, wordt om die reden geadviseerd om hun handen eerst te wassen voordat ze de lokdozen gaan uitzetten! Omdat zeepresten van invloed kunnen zijn, goed naspoelen met water en afdrogen met een schone handdoek.) Zelfs de dampspanning, de geur en de temperatuur in de ruimte waarin de lokdoosjes op voorraad zijn gehouden, kunnen van invloed zijn.

KONINGIN BLIJFT OVER

Omdat alleen de koninginnen zorgen voor het voortbestaan van de soort, is de enige effectieve bestrijdingsmethode het uitschakelen van de koninginnen (er bevinden zich meerdere koninginnen in één nest, soms wel enkele honderden). Aangezien deze zich bijna uitsluitend ophouden in zeer goed verscholen nesten (leidingkokers bijvoorbeeld), zijn de nesten niet te bereiken door het spuiten met een vloeibaar of poedervormig insecticide. Bovendien vermijden de werksters contact met deze toegepaste insecticiden. Om die reden wordt bestreden met lokaas. Maar als slechts een kleine populatie met de lokdozen bereikt wordt, kan dat er voor zorgen dat onvoldoende lokaas naar de koningin wordt aangevoerd.

ADVIES

Vanuit het Kennis- & Adviescentrum Dierplagen is geadviseerd om in de keukens van de studentenflat op de eerste 10 verdiepingen nieuwe Maxforce Faraomier-lokaasdozen uit te plakken die niet ouder zijn dan 1 jaar, de bestrijding zeer nauwgezet te volgen met hulp van de bewoners en controles uit te voeren met verse lever.

Het schijnt echter dat op dit moment (juni 2002) in Nederland geen lokdozen leverbaar te zijn van een recentere productiedatum dan juli 2000. De nieuwe bestrijding is daarom uitgevoerd met doosjes met nog slechts een houdbaarheid van 3 maanden. De nieuwe lokdozen zijn door de faraomieren niet bezocht. Weliswaar zijn door de bewoners ook geen faraomieren meer gezien, maar bij controle met verse lever zijn er op dezelfde afdeling wel degelijk faraomieren geconstateerd.

Om een duidelijk oorzaak van de niet-geslaagde bestrijding te kunnen achterhalen, is het van belang om nieuwe (verse) lokdozen te krijgen en opnieuw een bestrijding uit te voeren. Volgens producent Aventis zijn de nieuwe doosjes over 2 maanden leverbaar. Het

resultaat van deze nieuwe bestrijding zullen wij uiteraard op de voet volgen; de resultaten zullen in één van de volgende edities van DIERPLAGEN Informatie worden vermeld.

TROPISCHE MIERENSOORTEN IN OPMARS?

Er komen de laatste jaren steeds meer tropische mieren in Nederland voor. Ook het aantal klachten over tropische mieren, met name de faraomier, neemt toe. De heer G. Otten, afdelingshoofd van de Dienst Ongedierte Bestrijding in Amsterdam, pleitte twee jaar geleden al voor een centrale registratie van faraomierproblemen. In 2001 zijn door het KAD 22 monsters van faraomieren gedetermineerd, waarvan 14 afkomstig waren uit Noord-Holland. Hoe ervaren de collega's in het land de problemen met faraomieren? Neemt de overlast toe? En krijgen zij goede bestrijdingsresultaten? Stuur een e-mailbericht naar jjonge@kad.nl

dat wat oudere doosjes minder aantrekkelijk kunnen zijn voor de faraomier. De officiële houdbaarheidstermijn van ten minste 2 jaar is wellicht aan de optimistische kant. De uitgezette lokdoosjes waren nog 8 maanden houdbaar op het moment waarop ze werden uitgezet. Maar er kunnen ook andere redenen zijn waarom het lokaas minder aantrekkelijk is (geworden). De reuk- en tastzin van de faraomier is zeer gevoelig voor vreemde stoffen. Chemische schoonmaakmiddelen in de keukens kunnen de mierenstraten verstoren, waardoor de mieren niet meer in contact komen met de lokdoos. Het is zelfs niet uitgesloten dat de kwaliteit van het lokaas negatief beïnvloed wordt in ruimten waar stevig en veelvuldig gerookt wordt. (Dierplaagbestrijders die het

